

לאדם יחידי בלבד כמש"כ בדינא דחיי ומהרש"ל הנ"ל, אז הרי הוא בכל יאמר, אבל שמע דבר מחבירו כשזה אמרו בפני עוד אנשים אין בו משום כל יאמר וכו'.

מענה בנד"ד גם אם יהיו חדושי התורה של הגה"צ המנוח הנ"ל ביד יורש אחד בלבד ונאמר דבכה"ג בדבר רשות שייך דרך ארץ של תורה שהוא בכל יאמר גם בכתב, מ"מ בנד"ד כיון שדבר מצוה הוא לפרסם חדושי תורה הנ"ל לזכות מחברו וגם כדי לזכות בהם את הרבים, בודאי נדחית דרך ארץ של תורה מפני מצוה זו וכמש"כ. על כן מטעם זה לא נלענ"ד לאסור הדפסתו של ח"ת הנ"ל.

וע"ש עוד שהאריך הרבה בזה.

דף ה' ע"א

בגמ': וסמך ונרצה וכו' סמיכה מכפרת וכו' שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כפר וכפר.

וברש"י (ד"ה וכיפר) כדאמרין בזבחים (ו ע"א) כיפר לגברא דעיקר כפרה בדם, אבל לא כיפר נמי (שלא קיים) מצות קונו מן המובחר.

הגאון הרב אברהם יפה שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת באר שרים אמר (בדרשת שבת שובה - תשנ"ב), דהנה צ"ב איך יתכן לחצאין כפר ולא כיפר. וגם צ"ב לשון רש"י לא כיפר מצות קונו, דמה כונתו.

וביאר דהנה אי' בחובת הלבבות שמלבד מה שצריך לשוב על העונות, עוד צריך לשוב גם על זה שבמשך עשיית העון היה פנוי מעסק עשיית המצוה. וכן פירש הגר"א במה דאי' ליתן דין וחשבון (אבות פ"ג מ"א), ד"דין" הוא על העבירה ו"חשבון" הוא על כך שבזמן עשיית העבירה הי' יכול לעשות מצוה.

והנה התיקון לכך הוא עשיית תשובה מאהבה, דע"ז אמרו חז"ל לקמן (פו ע"ב) דדוונות נעשין לו כזכיות ונחשב כעושה מצוה, והיינו דע"י תשובה מיראה ניתקן החטא והמרירה בהקב"ה, אבל עדין לא נשלם החלק שנוגע להקב"ה במה שחסרנו בקיום מצותיו, אבל ע"י תשובה ואהבה שנעשים מהעבירות זכיות, א"כ שילמנו בזה זכיות להקב"ה.

ולפי"ז שפיר אפשר להבין כוונת הגמרא ור"י כאן, כי מי שעשה לסמיכה שיירי מצוה, והיינו שלא חש לחשוב

לך אמור שנאמר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור, ומביא משו"ת בית יצחק (חיו"ד ח"ב סי' ע"ה) ושו"ת מהרי"א אסאד (חיו"ד סי' שי"ט), ודעת מעכ"ת דלא מיבעיא חדושי תורה שהשיב בכתב לזולתו בודאי כבר יצא מתח"י ואין לו בעלות עליהם שלא לפרסמם, אלא גם שאר חדושי תורה שנשארו בכתב מותר לפרסמן בדפוס ות"ד מעכ"ת שליט"א, ורצונו לשמוע חו"ד העני' וכו'.

במיומרי' דר"מ רבה (יומא ד':) הנ"ל יש לדקדק, דקאמר מנין לאומר דבר לחבירו שהוא בכל יאמר וכו', הנה האי שהוא בכל יאמר דקאמר, קאי על מי ששמע הדבר מחבירו, וא"כ הכי הול"ל, מנין לשומע דבר מחבירו שהוא בכל יאמר וכו' ולמה נקט האומר דבר לחבירו. ונראה דלא כל השומע דבר מחבירו הוא בכל יאמר, עיי' ספר דינא דחיי מרבינו הבעל כנה"ג על הסמ"ג (לאוין ט') שכתב, דמדקאמר לו הקב"ה לאו אמור ומיד אמר לו דבר אל בני ישראל, ודאי שכך אמר לו, כל הדברים "הנאמרים בסוד" לאדם יחידי הם בלאו אמור אפי' בלא צווי האומר, זולתי כאן שאני מרשה אותך לאמרם עכ"ל.

והנה מש"כ "הנאמרים בסוד", אין הכוונה שנאמרו בפירושו בתורת סוד דהיינו שזה שהגיד לו הזהירו שישאר הדבר בסוד, דא"כ לא הוי מוכח שהוא בכל יאמר רק בהזהירו שישאר בסוד וכמש"כ בדינא דחיי שם לפני זה, והרי הוא דוחה את זה ומסיק דגם בלא צווי האומר, אסור. אע"כ הכוונה, שנאמרו לו בסוד שלא בפני אדם אחר אלא לו לבדו וכדמסיים בסוד לאדם יחידי.

וכן איתא להדיא בחדושי המאירי (יומא ד': ד"ה ממה) למדנו דרך ארץ למי שאומר דבר לחבירו אעפ"י שלא מסרה לו בסוד, שהוא בכל יאמר אא"כ אמר לו אותן דברים בלך אמור, והוא ענין אמרו ונאמן רוח מכסה דבר, כלומר אעפ"י שאינו סוד, והולך רכיל מגלה סוד אעפ"י שנאמר לו בסוד עכ"ל. וכ"ה בביאורי מהרש"ל על הסמ"ג (לאוין ט'). כל הדברים שאני אומר באוהל מועד שהוא "ביחידי" יהיו לפניך בלאו אמור עד שארשה אותך לדבר וכו' עכ"ל.

(והוסיף הגאון ר' יצחק דוד אלטר שליט"א שהדברים מפורשים יותר בספר חפץ חיים כלל ב' בבאר מים חיים ס"ק כ"ז ע"ש).

ולכ"ן אמר ר"מ, מנין לאומר דבר "לחבירו" שהוא בכל יאמר וכו', דדוקא כשהלה מדקדק לומר הדבר לחבירו, ר"ל